

Co přinese EURO v našich rukou

06.dubna 2004 Luděk Tesař

Jsem přítelem dnes vzácného optimismu a volám „ať žije!“, ale v případě vlastní profese dodávám, přátelé, budme na zemi, hrouda nohy víže.

Kdyby byli totiž moc optimističtí třeba doktoři, jistě by pacienta mj. vykuchali aby nasýtili hladové kočky neuvědomující si v té rozvernosti, čeho činí. Česká republika počítá s přijetím eura v letech 2009 až 2010 s tím, že základním mantinelem je splnění paktu o stabilitě a růstu, tzv. maastrichtská konvergenční kritéria. ČR má splnit tato kritéria cca v roce 2008 a z nových členských států bude poslední. Slovinsko a Estonsko splní kritéria v roce 2004, Maďarsko a Slovensko v roce 2006 a Polsko v roce 2007. Po splnění kritérií musí členský stát přistoupit k tzv. ERM 2 (mechanismus směnných kurzů) a setrvat v něm po dobu dvou let před přijetím společné měny. Důvodem pozdního plnění maastrichtských kritérií ČR jsou velmi pomalé reformy. Přívlastků bych uvedl více, ale dnes opravdu krásně voní jaro a slunce hledí na zem jako zlatý paša blaha, připravený spustit nádherné probuzení ze zimního šeda. Faktem je, že přijetí eura není závod a má svá pro i proti, ale také platí, že kdybychom měli financování veřejných služeb zdravé, doběhneme s přehledem první, dáme si pět piv a pak teprve uvidíme v maratónu dobíhat slovenského Dzurindu.

Z maastrichtských kritérií je největším problémem pro ČR splnění limitu pro schodky (deficity) veřejných rozpočtů (viz tabulka). Schodky veřejných rozpočtů nesmí přesáhnout 3% HDP nebo musí vytrvale klesat a této hodnotě se blížit. V našich podmínkách vytrvale rostou a této hodnotě se vzdalují asi jako dnešní realita tomu sociálnímu státu, o kterém jsem dříve slýchal v televizi před spaním.

Nalijme si však také malinko lepšího vína. Naše ekonomika má ve skutečnosti velmi slušný nevyužitý potenciál v domácnostech, jejichž spotřeba je nenasycená a vlády tohoto nedokáží využít. Znáte tu situaci, když „přechlastáte“ motor tak, že nejde nastartovat a řada neznalých ještě šlape na plyn? Méně je někdy více. -Po-dob-né je to s naší ekonomikou, což hned vysvětlím. V roce 2002 rostla spotřeba domácností o 4 %, následující rok dokonce o krásných 4,3 %. Ekonomika pomalu ožívala. To se našim vůdcům zřejmě nelíbilo, protože zvýšili daně a tím drzé domácnosti úspěšně sejmuli. V době kdy píšu tento článek klesá spotřeba domácností o dva procentní body, ekonomický růst zpomaluje, složená daňová kvóta naopak roste, nezaměstnanosti se báječně daří, státním zaměstnancům poklesly poprvé od revoluce platy a je na toto období velmi, ale opravdu velmi teplo. Jak vidíte, lepší víno jsme si sice nalili, ale zase nám do něj někdo hodil chciplou myš. Ptáte se, jak to souvisí s eurem? Odpovídám, že velmi. Pokud bude přijato euro, uvolní se bankovní trh a konkurence jemně uvolní škrtidlo firmám i domácnostem. „Naše“ banky, narozdíl např. od bank v USA, žijí zatím převážně z poplatků, nikoliv úvěrů. Poplatky za vedení účtu, za to že jim přinesete peníze apod. V nově přistupujících zemích dosahují úvěry 30 až 40 procent hrubého domácího produktu, zatímco v zemích EU je to kolem 100 procent. Objem úvěrů v nových členských státech však rychle roste. V souvislosti s přijetím eura se často uvádí riziko úvěrového boomu. Já tohle riziko vnímám spíše jako příležitost.

Vážení čtenáři, závěrem mi dovoluji v bodech uvést základní příležitosti a ohrožení odvozená od přijetí jednotné měny euro tak, jak je vnímám já:

Příležitosti:

- Minimalizují se kurzová rizika. Spekulace s kurzem eura budou těžší a vzájemný obchod států majících euro neovlivní.
- Snadnější přístup k zahraničnímu financování. Váš účet nebo investice bude v rámci zemí majících euro mnohem volnější. Mezibankovní trh se více otevře.

- Výrazně se stabilizuje mezistátní obchod v rámci EU.
- Bankovní konkurence v rámci EU způsobí zlevnění úvěrů – bankami budou více využívány nástroje úvěrové, místo současného parazitování na poplatcích i za služby výhodné pro banku (uzavření smlouvy o spoření apod.)
- Větší omezení fiskální politiky vlády.

Ohrožení:

- Důsledky rizika rozpočtové nekázně (např. Francie, Německo). Pokud udělá jeden ze států v EU, mající zároveň euro, výraznou chybu, např. bude mít velké deficity, inflaci apod., mohou se svézt se společnou měnou i ostatní státy, které kritéria dodržují.
- Pro některé státy mohou časem platit „jiná maastrichtská kritéria“ podmínky než pro ostatní.
- Omezí se možnost ČNB provádět měnovou politiku, což může být do jisté míry rizikem v nečekaných hospodářských situacích, zatím však ČNB dle mého soudu zbytečně příliš „podstřeluje“ inflaci, což růstu ekonomiky škodí.

Za období několika posledních let ČR výrazně zaostává ve vývoji za novými členskými státy EU v celé řadě oblastí, proto vnímám přijetí eura spíše jako příležitost uplatnit českou práci a dobré české know-how na podstatně volnějším poli za více než příznivé ceny.